

**Az erdő,
mint a természeti tőke egyik vagyonelemének
értékelési lehetőségei**

BARTHA DÉNES

2021. március 12.

Múltbeli értékelések

Értékelési szempontok:

- **Erdőterület** (ha) → Az Etv. értelmében nem csökkenhet
- **Élőfakészlet** (m³)
- **Növedék** (m³ / ha)
- **Körlapösszeg** (m²/ha)
- **Vágásérettségi kor** (év)
- ...

Csak mennyiségi mutatók! → Elsősorban gazdálkodási, szakigazgatási célokat szolgálnak.

Minőségi mutatót közel két évszázadig nem használt a hazai erdőszet!

Az erdőtermészetesség

- **Természetesség** = A természeti folyamatok szabad érvényesülése, és az e folyamatok által kialakított jellemzők megléte.
- Az erdők minőségét és a minőségben beállt változásokat lehet a természetesség vizsgálatával rögzíteni.
- A különböző erdőfenntartási módszerek a természetesség szempontjából (is) összehasonlíthatók és értékelhetők.

Az erdőtermészetesség

Mire jók az erdőtermészetességi adatok?

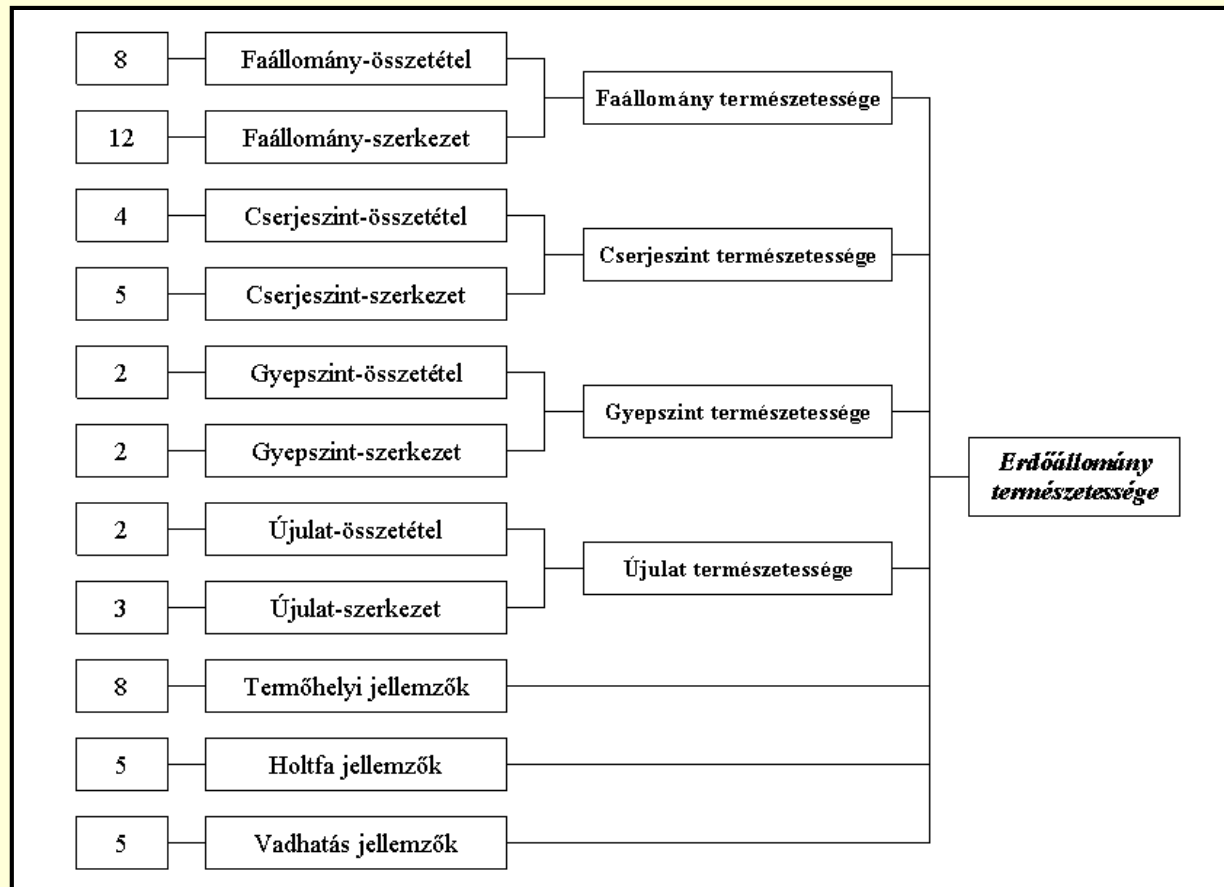
Az erdőtermészetességi mutató (és komponensei) segítségével számszerűen megállapítható, **hogy**

- az üzemtervezés időpontjában (ill. a változások követésével bármely későbbi időpontban) milyen az erdőrészlet természetessége → *állapotrögzítés*;
- történt-e változás (javulás, leromlás) az erdőrészlet természetességében bármely két időpontja között → *folyamatrögzítés = monitoring*;
- milyen az egyes erdőgazdálkodók erdeinek, az erdészeti tájak, tájcsoportok, az ország erdeinek természetessége → *erdőterületek minősítése*;
- milyen az egyes állománytípusok természetessége → *erdőállományok minősítése*;
- az alkalmazott erdőgazdálkodási és erdőkezelési módszereink hatásait tekintve mennyire természetközeliak → *módszerek minősítése*;
- milyen szerkezeti, összetételi, működési jellemzők érzékenyebbek az erdőtermészetesség szempontjából, melyeket lehet könnyebben javítani → *indikátorok minősítése*.

Előzmények I.

A magyarországi erdők természetességének vizsgálata – TERMERD-projekt 2001 – 2005

ASZALÓS RÉKA – BARTHA DÉNES – BODONCZI LÁSZLÓ – BÖLÖNI JÁNOS – KENDERES KATA – ÓDOR PÉTER –
STANDOVÁR TIBOR – SZMORAD FERENC – TÍMÁR GÁBOR

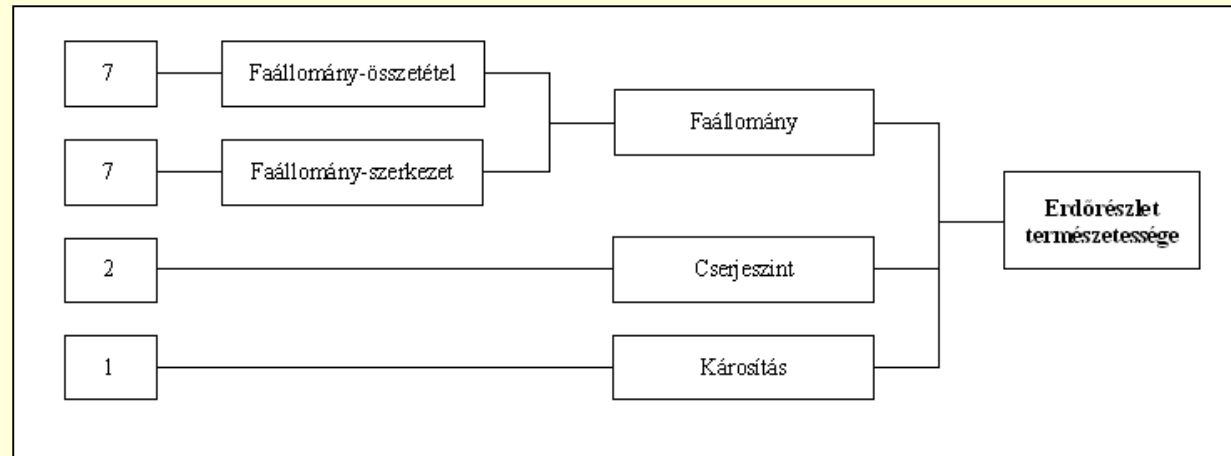

Előzmények II.

Az egyszerűsített erdőtermészetesség értékelő módszer 2005 – 2010

BARTHA DÉNES – STANDOVÁR TIBOR – TÍMÁR GÁBOR

- Az erdőtörvényben előírtaknak megfelelünk.
- Ne csak összetételi jellemzőket vegyünk figyelembe.
- Ne csak kategóriákkal legyen rögzíthető a természetesség, hanem folytonos mutatóval is.
- Csak adattári adatokból származtassuk a természetességi mutatót (kényszerből).

Előzmények III.

Az MGSZH Központi Erdészeti Igazgatóság értékelő módszere 2009

- Előzmény, jogszabályi kötelezettség: 2009. évi XXXVII. Etv. 7. §.
- Természetességi mutató (6 kategória: természetes erdő, természetszerű erdő, származék erdő, átmeneti erdő, kultúrerdő, faültetvény)
- Valamennyi üzemtervezett erdőrészletre meghatározandó (kb. 650 ezer db)
- Az Országos Erdőállomány Adattárból generálható

Kritika:

- Nincs **referencia** („a bolygatatlan erdők természetes összetételéhez, szerkezetéhez...” → PTE);
- Nagyon robusztus, csak a (fő)fafajok **őshonossága** és **intenzív terjedése** alapján differenciál (termőhelyhonosság?);
- Az **erdőszerkezeti jellemzőket** nem veszi figyelembe;
- Erdőrészlet szintű adatok vannak (TERMMUT), országos és tájszintű értékelés hiányzik;
- Módosítás (egy kategóriával) szubjektív.

Előzmények IV.

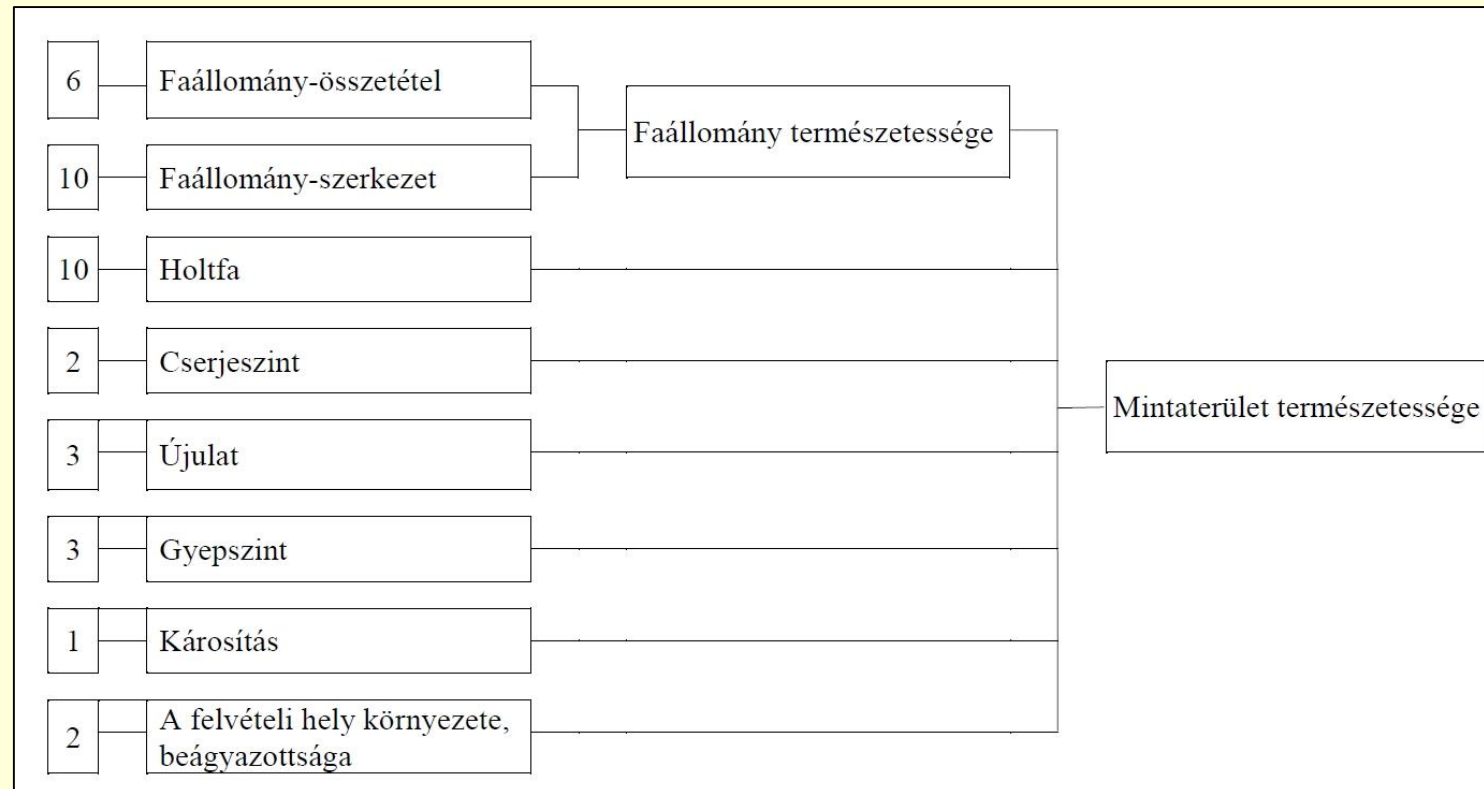
NÖSZTÉP állapotindikátorok (2018)

- Erdőterület változása
- Egységnyi területre jutó útsűrűség (fragmentáltság)
- GUIDOS Forest Area Density
- Utolsó használat módja és ideje
- Inváziós fafajok elegyaránya
- Erdei élőhelyek jó állapotához köthető fajok jelenléte
- Woodland Birds Index
- Átmérő-osztály diverzitás
- Szintek száma
- Hagyásfák jelenléte
- Lombkoronaszint faji diverzitása
- Cserjeszint megléte és jellemzői
- Faállomány korosztály-megoszlás

Erdőtermészetesség az erdőleltár alapján

BARTHA DÉNES – TÍMÁR GÁBOR – KOLOZS LÁSZLÓ – NAGY KINGA – SOLTI GYÖRGY

- Az Erdészeti Mérő és Megfigyelő Rendszer (EMMRE) 5355 hálópontján folyik 2010 óta az erdőleltározás állapotfelvétele 10 éves ciklussal, ehhez kapcsolható az erdőtermészetesség megállapítása

Erdőtermészetesség az erdőleltár alapján

Előnyök

- Az erdőleltározás terepi és irodai munkáihoz kapcsolható.
- Objektív, mért adatokra támaszkodik.
- Költséghatékony módszer finomabb változások táji léptékű (országos) nyomon követésére.
- A hazai erdők természetessége és természetességének változása sokféle szempontból vizsgálható (pl. PTE-k szerint, az érintett erdőrészek adataival összekötve, erdészeti beavatkozások szerint).

Hátrányok és aggályok

- Elegendő méretűek-e a felvételi területek?
- Reprezentatív-e tájakra és erdőtársulás-csoportokra nézve?

Javaslat

Két módszer együttes alkalmazása:

- 1. Erdőrészlet szintű erdőtermészetesség
- 2. Erdőleltár hálópontjaira vonatkoztatott erdőtermészetesség

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!